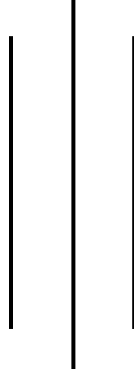
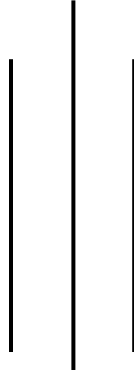

कमल गाउँपालिकाको नवौँ गाउँसभामा बजेट तथा कार्यक्रम तर्जुमा समितका
संयोजक एवं उपाध्यक्ष श्री वेनु प्रसाद शिवाकोटीले प्रस्तुत गर्नुभएको

आर्थिक वर्ष २०७८/७९ को बजेट वक्तव्य

कमल गाउँपालिका

तोपगाछी, झापा

प्रदेश नं. १, नेपाल

मिति: २०७८ अषाढ १० गते विहिवार

सभाध्यक्ष ज्यू,

यस गाउँपालिकाको बजेट तथा कार्यक्रम तर्जुमा समितिको संयोजकको हैसियतले आ.व. २०७८/०७९ को आय व्यय विवरण (बजेट) प्रस्तुत गर्न उभिएको छु । यस अवधिसम्म आउन सहयोग पुर्याउनु हुने सबै कमलवासी दाजुभाई दीदी बहिनी र आमा बुवा प्रति सम्मान प्रकट गर्दछु ।

१. यस अवसरमा म राष्ट्रिय स्वाधिनताको रक्षा र संघीय गणतन्त्र निर्माण सम्म आउँदा राष्ट्रको लागि ज्यान अर्पण गर्ने सबै महान शहिदहरु प्रति भावपूर्ण श्रद्धासुमन व्यक्त गर्न चाहन्छु ।
२. विश्वव्यापि महामारीको रुपमा फैलिएको कोभिड १९ कहरबाट यस गाउँपालिका समेत उच्च जोखिममा परेको छ । कोभिडबाट जीवन गुमानु हुने सबै नेपाली नागरिकहरु प्रति भावपूर्ण श्रद्धान्जली व्यक्त गर्दछु । यस्तै कोरोनाबाट संक्रमित भै विभिन्न अस्पताल, होम आइशोलेशन, अस्थायी कोभिड अस्पताल समेतमा उपचाररत सबैलाई शीघ्र स्वास्थ्य लाभको कामना गर्दछु ।
३. साथै कोरोना महामारीका विरुद्ध अग्रपंतीमा रहेर खटिरहनु भएका सबै स्वास्थ्यकर्मीहरु, सुरक्षाकर्मीहरु, राष्ट्रसेवक कर्मचारीहरु, जनप्रतिनिधी र सम्पूर्ण नागरिकहरु प्रति हार्दिक आभार व्यक्त गर्दछु । सबैको सहकार्य र सहयोगबाट कोरोनाको महामारीलाई परास्त गर्न सकिने भएकोले सबैमा सहकार्यका लागि हार्दिक आह्वान समेत गर्दछु । सबै नेपालीको एउटै चाहना **समृद्ध नेपाल सुखी नेपाली**को महान अभियानलाई पूरा गर्नका लागि यस गाउँपालिकाले तय गरेको मूल नारा **समृद्ध कमल हाम्रो सरोकार** को अभियान पूरा गर्नका लागि अहोरात्र खटिने सबै राष्ट्रसेवक कर्मचारी र जनप्रतिनिधी एवं सबै कमलवासी नागरिकहरु प्रति आभार व्यक्त गर्दछु ।
४. संविधानको मुख्य मर्म वित्तिय संघीयता अन्तर्गत आन्तरिक श्रोत संकलन र परिचालन गर्ने अधिकार रहेको छ तर संकलित राजश्वको अवस्था हेर्दा न्यून रुपमा आन्तरिक आय संकलन भएको देखिन्छ । यहाँहरुले तिरेको करबाट नै सबल स्थानीय तह निर्माण हुने हो अतः सम्पूर्ण कमलवासी नागरिकहरुमा तोकिएको समयमा आफूले तिर्नु पर्ने करका दायित्वहरु भुक्तानी गरिदिन हुन सादर अनुरोध गर्दछु । यहाँहरुले तिरेको करको सहि र समुचित सदुपयोग गरि कमल गाउँपालिकालाई समृद्ध बनाउने कार्यमा सदैव लाग्न हामि प्रतिबद्ध छौं । संकलित आन्तरिक आय, संघीय सरकारबाट प्राप्त हुने वित्तीय हस्तान्तरण अनुदानबाट प्राप्त रकमहरुको एकिकृत संयोजनबाट कमल गाउँपालिकाको समष्टिगत आर्थिक तथा सामाजिक पूर्वाधार विकासका क्षेत्रमा स्रोत साधनको समुचित परिचालनमा केन्द्रित गर्नुपर्ने आवश्यकता देखेको छु ।
५. कमल गाउँपालिकाको समष्टिगत विकासको लागि **समृद्ध कमल हाम्रो सरोकार** भन्ने मूल नारा तय गरि सोही अनुसार आवधिक योजना निर्माण गरि स्थानीय आवश्यकतालाई सम्बोधन गर्ने प्रयास गरेका छौं । नागरिकहरुको विकास प्रतिको सकारात्मक सोच र चाहना, स्थानीय आवश्यकता पहिचान, सामाजिक, आर्थिक र विकासात्मक गतिविधि लाई नागरिक मैत्रि बनाउनु पर्ने आवश्यकतालाई ध्यान दिदै संघीय

सरकार र प्रदेश सरकारबाट सन्चालन हुने कार्यक्रमलाई एकरूपता दिने प्रयास गरेका छौं । यसबाट बजेटको प्रभावकारी परिचालनमा सहयोग पुगेको छ ।

६. यस अवधिमा प्रदेश सरकार र संघीय सरकारबाट प्राप्त हुने बजेट र स्थानीय आयबाट प्राप्त हुने बजेटको संयोजन गरेका छौं । स्थानीय माग र आवश्यकता अथाह छ र सबै क्षेत्रलाई समेटेर बजेट निर्माण सम्बोधन गर्नु चुनौती पूर्ण अवस्था समेत छ । तथापि उपलब्ध श्रोतको समुचित बाँडफाँडको लागि विनियोजन दक्षता, कार्यान्वयन कुशलता र वित्तीय अनुशासनको त्रिकोणात्मक संयोजन गरि आर्थिक तथा सामाजिक पूर्वाधार विकासका क्षेत्रमा श्रोत र साधनलाई केन्द्रित गर्नु पर्ने आवश्यकता देखेको छु ।

समाध्यक्ष ज्यू

अब म आर्थिक वर्ष २०७७/०७८ मा घोषित नीति तथा कार्यक्रमबाट प्राप्त भएको उपलब्धीलाई संक्षेपमा राख्न चाहन्छु ।

- स्वास्थ्य क्षेत्रमा सबै वडाहरूमा आधारभूत स्वास्थ्य केन्द्र सन्चालनमा ल्याइएको छ भने वडा नं. १ र वडा नं. २ को आधारभूत स्वास्थ्य केन्द्र भवन यसै आर्थिक वर्षमा निर्माण हस्तान्तरण हुँदैछ । सबै वडावासीहरूलाई नेपाल सरकारबाट उपलब्ध हुने निःशुल्क औषधी वितरणको कार्यहरूलाई सहज व्यवस्थापन गरिएको छ ।
- अस्थायी कोभिड अस्पतालबाट ५ जना व्यक्तिहरूले निशुल्क उपचार प्राप्त गर्नु भएको छ । यस अवधिमा ९१ जनालाई पिसिआर र ३८७ जना व्यक्तिहरूलाई एन्टिजिन परिक्षणको विधिबाट निशुल्क कोभिड १९ परिक्षण गरिएको छ । लखनपुर स्वास्थ्य केन्द्र र तोपगाछी स्वास्थ्य केन्द्रमा ल्याव सन्चालन गरि निशुल्क परिक्षणको व्यवस्था मिलाइएको छ । स्वास्थ्य तर्फका सामुदायिक स्वास्थ्य कार्यक्रमहरू निरन्तर सन्चालनमा छन्, सबै स्वास्थ्य केन्द्रबाट जेष्ठ मसान्तसम्म जम्मा १३२७२ जनाले प्रत्यक्ष स्वास्थ्य सुविधा लिइ लाभान्वित भएका छन् । अति विपन्न २५० परिवार र अपाङ्गता ३० गरि करिब ३०० परिवारमा निःशुल्क स्वास्थ्य बीमा गरिएको छ ।
- शिक्षा तर्फ जम्मा ५६ जना प्राविधिक धार अध्ययन गर्ने विद्यार्थीहरूलाई छात्रवृद्धि प्रदान गरिएको छ । विद्यालय भवनका कार्यक्रमहरू महेन्द्र रत्न मा.वि., वाणी मा.वि., सरस्वती मा.वि. मजुरभीटा, शहिद धर्मभक्त मा.वि., मंगलमय मा.वि. र ज्योती मा.वि.मा निर्माण भै रहेका छन् । शहीद धर्मभक्त मा.वि.लाई नमूना विद्यालय बनाउन मनोसामाजिक परामर्श सेवा कार्यक्रम सन्चालन भएको छ ।
- सामुदायिक र संस्थागत विद्यालयहरूले राष्ट्रपती रनिङ शील्ड अन्तरगत ८० वटा स्वर्ण, ८० वटा रजत र ८० वटा कास्य पदक जितेका छन् ।
- अति विपन्न परिवारका ७ जना महिलाहरूलाई जीविकोपार्जनमा सहयोग पुर्याउनका लागि ठेला भेन उपलब्ध भै उनीहरूले जीविकोपार्जन गरिरहेका छन् । महिला लगायत लक्षित वर्गको सीप विकास

तालिम अन्तरगत ढाका बुनाईमा २२ जना, चुरा पोते बनाउने तालिमबाट २६ जना, कपडाको व्याग बनाउने तालिमबाट २०, ढाकाको तान लगाउने तालिमबाट ९ गरि ७७ जना महिलाहरु सीप विकास तालिम प्राप्त भएका छन् । प्लम्बिड तालिमबाट २६, कम्प्यूटर तालिमबाट ४२ जना गरी ६८ जना आदिवासी जनजाती समुदायबाट लाभान्वित भएका छन् भने आदिवासी जनजाती महासंघ कमल मार्फत २० जातीलाई भेषभूषा वितरण भएको छ । ग्याँस चुलो मर्मतबाट २० जना दलित समुदायका व्यक्तिहरु गरि वर्ष भरिमा जम्मा १६५ जनालाई विभिन्न किसिमका तालिमहरु प्राप्त भै लाभान्वित भएका छन्, दलित समुदायलाई नेपाली बाजा खरिदमा सहयोग भएको छ । ७ जना उद्यमी महिलाहरु सम्मानी भएका छन्, त्यस्तै २० जना अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरुलाई सहायक सामाग्रीहरु वितरण गरिएको छ भने ३७ जना अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरुलाई परिचय पत्र वितरण गरिएको छ । १० जना व्यक्तिहरुलाई दोभाषे तालिम दिइएको छ भने १ स्थानमा जेष्ठ नागरिक चौतारो निर्माण भएको छ भने ८५ वर्ष भन्दा माथिका २७० जना जेष्ठ नागरिकहरुलाई सम्मान गरिएको छ । अति विपन्न दलित समुदायका १४ जना जना व्यक्तिहरुलाई बंगुरका पाठाहरु वितरण गरिएको छ । त्यस्तै युवा लक्षित कार्यक्रमबाट ६० जना भाई वैनीहरुले लोक सेवा आयोगको निः शुल्क तयारी कक्षा लिएका छन् ।

- लघु उद्यम तर्फ ढाका बुनाई तर्फ १० जना, चुरा पोते बनाउने १३ जना, सिलाई कटाईमा ५२ जना, अग्रबत्ती बनाउने तर्फ ५ गरि जम्मा ८० जना व्यक्तिहरुले तालिम प्राप्त भै नयाँ लघु उद्यमी श्रृजना भएका छन् ।
- तोपगाछी खानेपानी आयोजना सम्पन्न हुने क्रममा छ, यो अवधिमा जम्मा ६२ कि.मि. पाईपलाई विच्छयाउने कार्य भएको छ भने ४ लाख ५० हजार लि.को खानेपानी ट्यांकी निर्माण धमाधम भै रहेको छ ।
- कृषि तर्फ समष्टि गाउँपालिकाको कृषि गुरुयोजना तयार भएको छ यसबाट आगामी दिनमा कृषि रणनीति र कार्यक्रमहरु तय गर्न सहज भएको छ ।
- माटो परिक्षण गर्न डिजिटल मिनि ल्याव स्थापना गरिएको छ, कृषकहरुलाई जैविक खेती प्रणाली अपनाउन विभिन्न किसिमका अर्गानिक मलहरु निशुल्क वितरणको व्यवस्था गरिएको छ ।
- कृषि तर्फ करिव जैविक मल उत्पादन गरि २५०० कृषकलाई वितरण गरिएको छ । अध्यक्ष पकेट विकास कार्यक्रमबाट ४५ जना कृषक लाभान्वित भएका छन्, ६० जना कृषकले माटो परीक्षणबाट लाभ लिएका छन्, व्यवसायिक रुपमा च्याउ खेती गर्ने ६० जना कृषकलाई सहयोग पुगेको छ, ५ जना मसाला खेती गर्ने कृषकलाई सहयोग गरिएको छ, १०० जना किसानलाई कृषि चुन वितरण गरिएको छ । १४० जना कृषकहरु प्रधानमन्त्री आधुनिकरण परियोजना मार्फत लाभान्वित भएका छन्, १०००

जना कृषकलाई धानको बीउ वितरण गरिएको छ, १५० जना किसानलाई कृषि बीमामा सहयोग पुगेको छ, ३ जना मौरिपालक किसानलाई सहयोग गरिएको छ, ६०० जना कृषकलाई तरकारी कीट वितरण गरिएको छ । कृषि विकास कार्यक्रम मार्फत ७५०० जना किसानहरु प्रत्यक्ष रुपमा लाभान्वित भएका छन् ।

- पशु सेवा तर्फ १८६६ जना पशुहरुको बीमा पशुपालक गरिएको छ । ५५२७ वटा पशुहरुमा प्राथमिक उपचार, माइनर सर्जिकल, प्रयोगशाला सेवा गाइनोकोलोजिकल सेवा प्रदान गरिएको छ । विपन्न परिवारमा ७ वटा बंगुर पाठा, ७ वटा बंगुर गोठ सुधार ७ वटा पिल होल्डर वितरण भएका छन् । ३ लाख माछाका भुरा माछा पालन गर्ने किसानहरुलाई वितरण गरिएको छ । खोप सेवा अन्तरगत रेविज ४४३, पंक्षि खोप ५२४००, स्वाइन फिवर १६४००, HSBQ ६००, खोरेत ४६००, पिपिआर १०००० वितरण भएको छ । कृत्रिम गर्भाघन तर्फ ३५२४ पशुहरुमा सम्पन्न भएको छ । विभिन्न पशुपालक किसानहरुलाई ५६ वटा कोरेली बाच्छी वितरण गरिएको छ । ७ जना पशुपालक किसान पुरकृत गरिएको छ ।
- पूर्वाधार तर्फ समयगढ जोड्ने ह्याङ्ग्री खोलाको पुल १ वटा पुल, ६६०० मिटर कालोपत्रे १३१०० मिटर सडक स्तरोन्नती १६५३५ सडक ग्राभेल, ४५७ मिटर सडक ड्रेन, ८ ओटा कल्भर्ट, १ वटा स्कूलभ भवन, ८ वटा सामूदायिक भवन मर्मत तथा निर्माण, ५६० मिटर इन्टर लकिड टायल, २९ मिटर कम्पाण्ड वाल निर्माण कार्य सम्पन्न भएको छ ।
- कमल १ लाफादी जोड्ने ट्रस पुल निर्माण सम्पन्न भएको छ ।
- यस अवधिमा १ पटक सार्वजनिक सुनुवाई सम्पन्न भएको छ, अधिल्लो आ.व. २०७६/०७७ को वार्षिक समीक्षा र आ.व. ०७७/०७८ को २ पटक चौमासिक समीक्षा सम्पन्न भएका छन् ।
- १ वटा निर्देशिका, १४ वटा कार्यविधि २ वटा ऐन गरि जम्मा १५ वटा कानूनहरु तर्जुमा भै राजपत्रमा प्रकाशित भएका छन् ।
- डिजिटल गाउँपालिका बनाउने उद्देश्यले सबै वडामा फाइवर लिंक जोड्ने कार्य सम्पन्न भै गाउँपालिकामा सर्भर राख्ने कार्य यसै आर्थिक वर्षमा सम्पन्न हुनेछ ।
- वडा नं. ५ को वडा भवन निर्माण सम्पन्न भएको छ भने वडा नं. १, ३, ४ को वडा भवन निर्माणको लागि ठेक्का बन्दोबस्त गरिएको छ ।
- प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रम अन्तरगत विभिन्न कार्यक्रम अन्तरगत ५१ जना श्रमिकले राजेगार पाएका छन् ।
- चालु आ.व. २०७/०७८ मा विनियोजित भएको चालु खर्च तर्फ (सशर्त र गाउँपालिका तर्फ) को कुल बजेट रु.४०,१०,७,८१०। (चालिस करोड दश लाख सात हजार आठ सय दश) मध्ये हाल सम्म

रु.२२,०२,७२,९३०। बाइस करोड दुइ लाख बहत्तर हजार नौ सय तिस (५५.०० प्रतिशत) खर्च भएको छ ।

पुजिगत खर्च तर्फ (गाउँपालिका र सशर्त तर्फ) विनियोजित बजेट रु.३४,३१,२५,९०४।७१ (चौतिस करोड एकतिस लाख पच्चिस हजार नौ सय सय चार र पैसा एकहत्तर) बजेट मध्ये १३,९१,१०,१८२। (४०.५४ प्रतिशत) (तेह्र करोड एकानब्बे लाख दश हजार एक सय बयासी)खर्च भएको छ ।

समष्टिमा कूल बजेट रु. ३५,९३,८३,११२।- पैतिस करोड त्रियानब्बे लाख त्रियासी हजार एक सय बाह्र ४८.३५ प्रतिशत खर्च भएको छ । आषाढ मसान्तसम्ममा कूल बजेटको ८० प्रतिशत भन्दा खर्च हुने अनुमान गरेको छु ।

सभाध्यक्ष ज्यू

आगामी आ. व. २०७८।७९ को नीति,कार्यक्रम तथा बजेटको सोच लक्ष्य र प्राथमिकता र वार्षिक बजेट तयार गर्दा अपनाइएका आधारहरुको बारेमा उल्लेख गर्न चाहन्छु :

१) सोच: **समृद्ध कमल हाम्रो सरोकार**

२) लक्ष्य: नेपालको संविधान र स्थानीय सरकार सन्चालन ऐनको मर्म अनुरूप स्थानीय नागरिकलाई श्रोत, साधन र अधिकार सम्पन्न बनाई नागरिकले शासन गरेको अनुभूत हुने गरि सेवा प्रवाहमा गुणात्मक सुधार गरि नमुना गाउँपालिका बनाउने लक्ष्य ।

३) उद्देश्य तथा प्राथमिकता :

- क) कोभिड - १९ को महामारीलाई रोकथाम र नियन्त्रण गर्नका लागि स्थानीय स्तरमा हुने सबै उपायहरु अपनाउने,
- ख) दिगो विकासका लक्ष्य हासिल गर्न सामाजिक आर्थिक पूर्वाधारका कार्यक्रममा लगानी गर्ने,
- ग) विकासका सबै पक्षधरहरु सँगको समन्वयात्मक सहकार्यबाट समृद्ध कमल हाम्रो सरोकारको मुल नारालाई साकार पार्न सहकार्य गर्ने,
- घ) स्थानीय सरकारको रुपमा स्थापित गर्न नागरिकलाई प्रदान गरिने सबै प्रकारका सेवाहरु विना भ्रणभ्रष्ट सहज र सरल रुपमा प्रवाहको व्यवस्था मिलाउने,
- ङ) सुशासनका सबै मापदण्डहरुलाई पालना गर्दै सबै भन्दा नजिकको स्थानीय सरकारको रुपमा रहेको अनुभूति दिने ।

बजेटका उद्देश्यहरु हासिल गर्न देहाय बमोजिम प्राथमिकता निर्धारण गरेको छु ।

- (क) कोभिड १९ को रोकथाम, नियन्त्रणका लागि निशुल्क परीक्षणलाई तिब्रता दिने, अस्थायी कोभिड अस्पताल मार्फत हुन सक्ने स्वास्थ्य सेवा निशुल्क प्रदान गर्ने ।
- (ख) कृषि क्षेत्रको विकास मार्फत उत्पादनशिल रोजगारी सृजना गर्नका लागि संघ, प्रदेश, निजी क्षेत्र, गैर सरकारी क्षेत्र र सहकारी क्षेत्र सँगको साभेदारीमा जोड दिने ।
- (ग) उद्यम गर्न चाहने युवाहरुलाई खासगरी वैदेशिक रोजगारबाट घर फर्केकाहरुलाई उद्यम विकासको लागि व्यवसाय प्रबर्द्धन कोषबाट व्याज अनुदानमा रकम लगानी गरि उद्यमी बनाउन प्रेरित गर्ने ।
- (घ) सबै प्रकारका विभेद अन्त्य, असमानता न्यूनीकरण र सामाजिक न्यायका मान्य सिद्धान्तका आधारमा विकासका प्रतिफलमा न्यायपूर्ण पहुँच वृद्धि गर्ने
- (ङ) २०७८ फागुण मसान्त सम्ममा गाउँपालिकालाई बालमैत्री गाउँपालिका निर्माण घोषणका लागि सबै सुचकहरु पुरा गर्न आवश्यक कार्य गर्ने
- (च) गाउँपालिकाको सेवा प्रवाहलाई आधुनिक प्रविधिमैत्री बनाई सेवा प्रवाहमा सबै नागरिकको सहज पहुँच, गुणस्तरीय सेवा प्रवाह, विकास प्रति नागरिकको अपनत्व ग्रहण र उत्तरदायि एवं सुशासनको प्रत्याभुति गर्दै **समृद्ध नेपाल, सुखी नेपाली** को सपना साकार पार्न सहयोग पुर्याउने ।

गाउँपालिकाले वार्षिक योजना तथा बजेट तर्जुमा र कार्यान्वयन गर्दा निम्न विषयहरुलाई आधार लिइएको छ ।

- (क) नेपालको संविधान (२०७२)
- (ख) स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४
- (ग) पन्ध्रौँ योजना
- (ङ) सघीय सरकार र प्रदेश सरकारको आ.व. २०७८/०७९ को नीति कार्यक्रम तथा बजेट
- (च) अन्तरसरकारी वित्त व्यवस्थापन ऐन २०७४
- (च) स्थानीय तहको वार्षिक योजना तथा बजेट तर्जुमा दिग्दर्शन, २०७४ (परिमार्जित)
- (छ) कमल गाउँपालिकाको आवधिक विकास योजना
- (ज) नेपाल सरकार तथा प्रदेश सरकारबाट प्राप्त मार्गदर्शन
- (झ) नेपाल सरकारले अन्तर्राष्ट्रिय मन्चमा प्रतिवद्धता गरेका दिगो विकासका लक्ष्यहरु
- (ञ) राजश्व परामर्श समितिको प्रतिवेदन
- (ट) बजेट सीमा निर्धारण समितिको निर्णय
- (ठ) कमल गाउँपालिका क्षेत्रमा रहेका क्रियाशिल राजनैतिक दल विभिन्न सरोकारवाला निकाय, संघ संस्था समाजसेवी बुद्धिजीवि नागरिक अगुवाबाट प्राप्त सल्लाह र सुभाषहरु ।

सभाध्यक्ष ज्यू

अब म यस सभा समक्ष आगामी आ.व. २०७८/०७९ को लागि राजश्व र व्ययको अनुमान (बजेट) पेश गर्ने अनुमती चाहन्छु ।

जनस्वास्थ्य:

१. कोभिड १९ को नयाँ भेरिएण्ट नियन्त्रणको लागि कमल गाउँपालिका सचेत भएर लागेको छ । यस अवधिमा अस्थायी कोभिड अस्पतालमा १ जना मेडिकल डक्टर, १ जना नर्स र अन्य स्वास्थ्यकर्मीहरु परिचालित गरि निःशुल्क रुपमा PCR र एन्टिजन परीक्षणको कार्य भैरहेको छ । यसलाई निरन्तरता दिन बजेटमा आवश्यक व्यवस्था मिलाएको छ । संघ, प्रदेश सरकारसँग निरन्तर समन्वय गरी कोभिड नियन्त्रणमा उच्च प्राथमिकता राखी कार्य गरिने छ ।
२. कोभिड संक्रमित भै होम आइशोलेशनमा रहनु हुने विरामीहरुको स्वास्थ्य अवस्था बुझ्न र संक्रमितको घरमा नै पुगी औषधी र पोषिलो खानेकुरा सहित जनप्रतिनिधी र स्वास्थ्य कर्मचारी परिचालित हुने कार्यक्रम गरिएकोमा अब परीक्षण भएकै दिन अस्थायी कोभिड अस्पतालबाट नै वितरण गर्ने व्यवस्था मिलाइने छ । संक्रमित व्यक्तिहरुलाई पालिका भन्दा बाहिरका अस्पतालसम्म जानका लागि **निशुल्क एम्बुलेन्स**को व्यवस्था मिलाइने छ । कोरोना संक्रमणबाट यस पालिका भित्रको कुनै नागरिक मृत्यु भएमा मृतकका परिवारमा **सदगत खर्च** वापत **रु.२००००।-** (वीस हजार) उपलब्ध गराइने छ ।
३. कोभिड नियन्त्रणमा खटिने स्वास्थ्य कर्मचारीहरुको मनोबल उच्च राखिने छ । स्वाव परीक्षामा खटिने कर्मचारीहरुलाई मासिक १५ हजार र घर घरमा स्वास्थ्य निगरानीको लागि खटिने स्वास्थ्यकर्मीहरुलाई मासिक १० हजार **जोखिम भत्ता**को दिने व्यवस्था मिलाएको छ । कोभिडमा खटिने स्वास्थ्यकर्मी खटिएकै कारणबाट संक्रमित भएको अवस्थामा निजलाई **निःशुल्क स्वास्थ्य औषधी उपचार**को व्यवस्था मिलाइने छ । कोभिड नियन्त्रणको एवं विपदसँग सम्बन्धित अन्य कार्यका लागि **प्रकोप व्यवस्थापन कोष**मा **रु. ५० लाख** विनियोजन गरेको छ ।
४. १५ वेडको तोपगाछी आधारभूत अस्पतालको ठेक्का व्यवस्थापन भै सकेको हुँदा २ वर्ष भित्रमा निर्माण सम्पन्न गर्ने व्यवस्था मिलाइने छ । साविकको स्वास्थ्य चौकी भवनमा अस्पतालका डक्टर, कर्मचारी स्टाफ र स्टोर प्रयोजनका लागि साविक भवनको प्रयोग गरिने छ डिपिआर बमोजिम थप नयाँ भवन

निर्माण प्रकृया अगाडि बढाइने छ । उल्लेखित अस्पताल तोकिएको समयमा सम्पन्न गर्न सबैको साथ सहयोगको अपेक्षा लिएको छु ।

५. नेपालको संविधानले प्रत्याभूत गरेको मौलिक हक अन्तरगत नागरिकले प्राप्त गर्ने **निशुल्क आधारभूत स्वास्थ्य सेवा** प्रदान गर्ने उद्देश्यले सबै वडाहरुमा आधारभूत स्वास्थ्य केन्द्र स्थापना भै सकेको हुँदा सबै वडा स्वास्थ्य केन्द्रबाट नै नेपाल सरकारबाट प्राप्त हुने **निशुल्क औषधीहरु** वितरणको कार्यलाई निरन्तरता दिने व्यवस्था मिलाएको छु । आधारभूत स्वास्थ्य केन्द्रको भवन निर्माण हुन नसकेका वडाहरुमा निर्माण कार्यको व्यवस्था मिलाईने छ ।
६. २ वर्ष भित्रमा **क्षयरोग मुक्त गाउँपालिका** बनाउने अभियान सन्चालन गर्न र कुष्ठ रोग हटाउ अभियान अन्तरगत **समुदायमा सचेतना र आम स्कृनिङ** गर्ने कार्यका लागि बजेट व्यवस्था गरेको छु ।
७. समुदायमा **मुटु, मृगौला, चिनी रोग** सम्बन्धी **स्वास्थ्य जाँच** तथा नसर्ने रोगहरु सम्बन्धी **स्वास्थ्य शिविर** सन्चालन गरिने व्यवस्थाको लागि आवश्यक बजेट व्यवस्था गरेको छु । क्यान्सर, मुटु, मृगौलाको शल्यक्रिया जस्ता कडा रोग लागि उपचार गर्न नसक्ने अवस्था भएका अति विपन्न परिवारलाई यकिन गरि **औषधी उपचारमा आवश्यक सहयोगको** व्यवस्था मिलाईने छ ।
८. विपन्न नागरिकहरुलाई गरिने निशुल्क सामुदायिक स्वास्थ्य बीमा कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिएको छु । आ.व. २०७८/०७९ मा ८१५ जना विपन्न र ३० जना अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरुलाई निशुल्क स्वास्थ्य बीमा गर्ने व्यवस्था मिलाएको छु । यसको लागि आवश्यक बजेट विनियोजन गरेको छु । तोपगाछी र लखनपुर स्वास्थ्य चौकिमा **निशुल्क ल्याव परीक्षण** लाई निरन्तरता दिएको छु ।
९. जेष्ठ नागरिकहरुको स्वास्थ्य अवस्थामा सहयोग पुर्याउनका लागि लखनपुर र तोपगाछी क्षेत्रमा **जेष्ठ नागरिक स्वास्थ्य शिविर** सन्चालन गर्ने व्यवस्था मिलाएको छु । साथै महिलाहरुमा हुने आड खस्ने, पाठेघरको मुखको क्यान्सर पत्ता लगाउन **स्वास्थ्य शिविर** सन्चालन गर्ने व्यवस्था मिलाएको छु ।
१०. विद्यार्थीहरु भोलिका भविष्य हुन तेसैले उनीहरुको समेत स्वास्थ्य परिक्षण गर्ने व्यवस्था मिलाएको छु । विद्यार्थीहरुको **आँखा र दाँतको** परीक्षण गर्नका लागि **विद्यार्थी स्वस्थ्य परीक्षण कार्यक्रम** सन्चालन गर्ने व्यवस्था मिलाएको छु ।
११. महिला स्वास्थ्य स्वयमसेवीकाहरुको वृत्ती विकासको लागि स्वयमसेवीका कोषमा केही बजेटको व्यवस्था मिलाएको छु । उनीहरुलाई काम प्रति जिम्मेवार बनाउन एवं उत्प्रेरित गर्न पुरस्कृत गर्ने व्यवस्था मिलाएको छु । खोप कार्यक्र सन्चालन भएको दिन खाजाको व्यवस्था मिलाएको छु ।

१२. गर्भवती महिला स्वास्थ्य सेवा प्रवर्द्धन अन्तरगत सबै स्वास्थ्य केन्द्रबाट निशुल्क रूपमा क्याल्सियम ट्याब्लेट र आइरन चक्की उपलब्ध गराउने व्यवस्था मिलाएको छु । यसबाट आमा र बच्चाहरुको स्वास्थ्य मजबुत गर्न सहयोग पुगी दीगो विकासको सूचमा सहयोग पुग्ने विश्वास लिएको छु ।
१३. सुत्केरी प्रोत्साहन कार्यक्रम अन्तरगत सरकारी अस्पतालमा प्रसूती गराउने महिलालाई रु. १००० पोषण खरिदमा र स्वास्थ्य प्रोटोकल अनुसार स्वास्थ्य केन्द्रमा ४ पटक चेक जाँच गर्न आउने गर्भवती महिलाहरुलाई प्रदान गर्दै आएको रु १००० भत्तालाई निरन्तरता दिएको छु ।
१४. आयुर्वेद उपचार विधिवारे सचेतना गर्ने र आयुर्वेद शिविर सन्चालन गर्ने कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिदै आवश्यक बजेटको व्यवस्था मिलाएको छु ।
१५. महिला स्वयम सेवीकाहरुलाई घर घरमा परिचालित गरि कुपोषित बालबालिकाको खोजि गर्ने व्यवस्था मिलाएको छु । ५ वर्ष मुनिका कुपोषित बालबालिकाको उपचार गर्नका लागि तोपगाछी र लखनपुर स्वास्थ्य केन्द्रमा कुपोषित बालबालिकाको उपचार केन्द्र (OTC) सन्चालन गर्ने व्यवस्था मिलाएको छु ।
१६. विद्यार्थी स्वास्थ्य परीक्षण कार्यक्रम अन्तरगत सामुदायिक विद्यालयमा अध्ययनरत विद्यार्थीहरुमा आँखा, दाँत स्वास्थ्य परीक्षण कार्यक्रम सन्चालनको लागि बजेटको व्यवस्था गरेको छु ।

स्वास्थ्य तर्फ १,०३,३३०,००० (एक करोड तिन लाख तेत्तीस हजार) बजेट विनियोजित गरेको छु । सशर्तमा प्राप्त बजेट रु १,८९,००,००० (एक करोड उनानब्बे लाख) गरि जम्मा २,९२,३०,०००। (दुई करोड बयानब्बे लाख तिस हजार) बजेट विनियोजित भएको छ ।

शिक्षा युवा तथा खेलकुद तर्फ

१७. सामुदायिक विद्यालयको गुणस्तर सुधार गर्नका लागि शिक्षक अभाव भएका सामुदायिक विद्यालय र मदन आश्रित बहुमुखी क्याम्पसलाई शिक्षक व्यवस्थाका लागि आवश्यक बजेटको व्यवस्था मिलाएको छु । शिक्षक अभाव भएका सामुदायिक विद्यालयको पठनपाठनमा सहज हुने विश्वास लिएको छु । यस सँगै सामुदायिक विद्यालयले शैक्षिक गुणस्तर र नतिजा समेत सुधार गर्नेछन भन्ने विश्वास लिएको छु । शिक्षा दिवसको दिन उत्कृष्ट शिक्षक २ लाई जनही १० हजार, उत्कृष्ट छात्र छात्रा जनही १० हजार र १ उत्कृष्ट विद्यालयलाई ५०,००० पुरकृत गर्ने व्यवस्था मिलाएको छु ।

१८. गाउँपालिकामा रहेका सबै सामुदायिक विद्यालयमा अंग्रेजी माध्यमबाट पठनपाठनमा एकरूपता कामयम गर्नका निम्ती एउटै पाठ्यपुस्तकको व्यवस्था सहित विद्यालय तहमा **अंग्रेजी माध्यमका पुस्तकहरूको** वितरणको लागि आवश्यक बजेटको व्यवस्था मिलाएको छु ।
१९. संघीय सरकारको बजेट बक्तव्यको बुँदा नं. २१६ मा व्यवस्था भए अनुसार प्रारम्भिक बाल विकास केन्द्र र विद्यालयका कर्मचारीहरूलाई संघीय सरकारले उपलब्ध गराउने पारिश्रमिक रकममा **रु. १५ हजारमा** नपुग हुन आउने रकममा गाउँपालिकाबाट थप गर्ने व्यवस्था मिलाएको छु ।
२०. विद्यालयको जग नै बालविकास केन्द्र भएको हुँदा बाल शिक्षिकाहरूलाई सिकाईमा क्षमता विकास गर्नका लागि **मन्टेश्वरी तालिम** सन्चालन गर्ने व्यवस्था मिलाएको छु । साथै नमूना बाल विकास केन्द्र र पुरस्कृत गर्ने व्यवस्था मिलाएको छु ।
२१. सामुदायिक विद्यालयमा कार्यरत कक्षा ३ सम्मका विद्यार्थीहरूलाई आगामि आ.व. देखि निशुल्क **विद्यालय भोला** वितरण गर्ने व्यवस्था मिलाएको छु । यसको लागि आवश्यक बजेटको व्यवस्था राखेको छु ।
२२. शिक्षक, विद्यार्थी र विद्यालय वातावरणलाई शैक्षिक गुणस्तर सँग जोडि नमूना विद्यालय बनाउने उद्देश्यले शहिद धर्मभक्त मा.वि.मा सन्चालन भै रहेको **मनोसामाजिक परामर्श**को कार्यलाई निरन्तरता दिन आवश्यक बजेटको व्यवस्था मिलाएको छु । सो रकम एकमुष्ट विद्यालयको खातामा अनुदान दिने व्यवस्था मिलाएको छु ।
२३. सामुदायिक विद्यालयको लेखा व्यवस्थापनमा एकरूपता ल्याउन, सरकारी मापदण्डको पूर्ण पालना गर्न र विद्यालयको खर्च लेखांकनमा पारदर्शीता कायम राख्न विद्यालय लेखा कर्मचारीलाई **लेखा व्यवस्थापन तालिम**को व्यवस्था मिलाएको छु ।
२४. सामुदायिक विद्यालयमा कार्यरत इच्छुक शिक्षकहरूलाई **शिक्षक कम्प्यूटर तालिम** कम्प्यूटर तालिमको व्यवस्था मिलाएको । कतिपय विद्यालयमा कम्प्यूटर कक्षाहरू सन्चालन गर्न कठिनाई भएका शिक्षकको अभावलाई यसले पूर्ती गर्ने विश्वास लिइएको छु ।
२५. **अध्यक्ष छात्रवृद्ध कार्यक्रम** आगामि वर्ष देखि **मुसहर, सतार, सन्थाल र मिस्त्री** जातीका १५ जना छोरा छोरीलाई यस गाउँपालिका भित्र प्राविधिक धार सन्चालनमा रहेका सामुदायिक विद्यालयमा असिस्टेन्ट सव इन्जिनियर, पशु प्राविधिक र कृषि प्राविधिक (१८ महिने) निःशुल्क पढाउने व्यवस्था मिलाएको छु ।

। यस गाउँपालिका भित्र सन्चालित प्राविधिक विद्यालयमा पढ्न चाहने भाई वैनीहरुलाई उवलब्ध भै रहेको छात्रवृद्धी कार्यक्रमलाई समेत यथावत राखि बजेटको व्यवस्था मिलाएको छु ।

२६. प्राविधिक धार सन्चालन भएको सरस्वती मा.वि. कमल ७ मा विद्यालय बस सन्चालनको लागि **विद्यालय बस** खरिदमा आवश्यक व्यवस्था मिलाएको छु । यसबाट सामुदायिक विद्यालयमा अध्ययन गर्न चाहने विद्यार्थीहरुलाई सहजता हुने विश्वास लिएको छु । अन्य सामुदायिक विद्यालयमा समेत थप अध्ययनको व्यवस्था मिलाएको छु ।
२७. बाल शिक्षिका र विद्यालय कर्मचारीहरुलाई निवृत्त हुँदा आवश्यक सहयोग पुर्याउनका लागि **निवृत्त कोषको** व्यवस्था मिलाएको छु । यसको कार्यविधी तयार गरी सन्चालन गर्ने व्यवस्था मिलाएको छु ।
२८. **स्थानीय पाठ्यक्रम निर्माण** पालिका भित्रका सबै विद्यालयहरुमा स्थानीय पाठ्यक्रम बनाई पढाईमा एकरूपता ल्याउनका लागि एक **कार्यदल गठन** गरि स्थानीय पाठ्यक्रम निर्माणको कार्यलाई अगाडि बढाइने छु । यसको लागि आवश्यक व्यवस्था मिलाएको छु ।
२९. **राष्ट्रपती रनिङ शील्ड** प्रतियोगितालाई उत्सवको रुपमा सन्चालन गर्नका लागि आवश्यक बजेटको व्यवस्था मिलाएको छु । यसबाट विद्यालय तहबाट नै विभिन्न विधामा प्रतिभा पहिचान गर्न सहयोग पुग्ने विश्वास लिएको छु ।
३०. युवाहरुलाई खेलकुदमा आकर्षित गरि सर्वाङ्गीण विकासको लागि **अध्यक्ष कप फुटबल प्रतियोगिता** सन्चालनको लागि आवश्यक व्यवस्था मिलाएको छु । यसबाट स्थानीय स्तरमा खेलाडी उत्पादनको लागि आवश्यक सहयोग पुग्ने विश्वास लिएको छु । गाउँपालिका खेलकुद विकास समिति पुनरगठन गरि कार्यविधीका आधारमा सन्चालन गर्ने व्यवस्था मिलाउने व्यवस्था गरेको छु । खेलकुद समितिको माध्यमबाट सबै प्रकारका खेलहरु सन्चालन हुने व्यवस्था मिलाईने छु ।
३१. **आगामि वर्ष देखि उपाध्यक्ष कप अन्तर वडा भलिवल रनिङ प्रतियोगिता** सन्चालनको व्यवस्था मिलाईने छु । यसको लागि आवश्यक व्यवस्था मिलाएको छु ।
३२. युवा क्लवहरुको क्षमता विकास र सामाजिक रुपान्तरणका लागि विभिन्न कार्यक्रमहरु सन्चालनका लागि आवश्यक कार्यक्रम राखेको छु । युवाहरुलाई सामाजिक, राजनैतिक र आर्थिक क्षेत्रमा रुपान्तरण र उद्यम विकासमा प्रेरित गर्न देशमा उत्कृष्ट कहलिएका व्यक्तित्वहरूसँग यस क्षेत्रका युवाहरुमाभू अनुभव आदान प्रदानका लागि **युवा सम्मेलन** गर्ने व्यवस्था मिलाईने छु । यसको लागि आवश्यक बजेट व्यवस्था गरेको छु ।

३३. युवाहरुलाई कूलतबाट हटाउन युवा क्लवहरुको परिचालन गरि लागू पदार्थ तथा दुर्व्यसनी न्युनिकरण जस्ता चेतनामूलक कार्यक्रम सन्चालन गर्ने व्यवस्था मिलाएको छु ।

३४. वैदेशिक रोजगारीमा जान चाहने व्यक्तिहरुलाई अभिमुखिकरण, विदेशबाट फर्केर आएका व्यक्तिहरुलाई उद्यमशीलता तालिम एवं रेमिट्यान्सको सदुपयोग सम्बन्धी अभिमुखिकरण जस्ता कार्यक्रमहरु सन्चालन गर्ने व्यवस्था मिलाएको छु ।

शिक्षा तर्फ २,२०,४०,०००। (दुइ करोड चालिस हजार) बजेट विनियोजन गरेको छु । सशर्तको बजेट रु.१८,८८,००,००० (अठार करोड अस्सि लाख) गरि जम्मा रु. २१,००,४०,०००। (एक्काईस करोड चालिस हजार) बजेट हुन आउने छ ।

युवा तथा खेलकुदमा रु.३५,५०,०००। पैतिस लाख बजेट विनियोजन गरेको छु सशर्तमा रु. १००००० (एक लाख) जम्मा रु. ३६,५०,०००। (छत्तिस लाख पचास हजार) हुन जाने छ ।

खानेपानी तथा सरसफाइ:

३५. वडा नं. १ र २ का सबै टोलमा शुद्ध खानेपानी वितरण गर्ने उद्देश्यले निर्माणाधीन ४ लाख ५० हजार लिटर क्षमताको तोपगाछी खानेपानी आयोजना आ.व. ०७८/०७९ मा सम्पन्न गर्ने व्यवस्था मिलाएको छु । खानेपानी पाईपलाईन विस्तार हुन नसकेका सबै वडाहरुमा शुद्ध खानेपानी विस्तारको कार्यलाई उच्च प्राथमिकतामा राखेको छु ।

३६. शुद्ध खानेपानीको धाराबाट बन्चित भएका अति विपन्न परिवारहरुलाई यकिन गरि विपन्न नागरिकलाई खानेपानी धारा कार्यक्रम अन्तरगत धारा जडानमा अनुदान दिने व्यवस्था मिलाएको छु । यसको लागि आवश्यक बजेटको व्यवस्था गरेको छु ।

विशेष अनुदानमा सन्चालित खानेपानी आयोजना बाहेक गाउँपालिकाबाट रु.१५,००,०००। (पन्ध्र लाख) बजेट व्यवस्था गरेको छु ।

लैंगिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण

(महिला, बालबालिका, जेष्ठ नागरिक, आदिवासी जनजाती, अपाङ्ग, दलित लगायत एवं समावेशीकरण)

३७. आर्थिक रुपमा पिछडिएका अति विपन्न महिलाहरुलाई जीविकोपार्जनमा टेवा पुऱ्याउन अध्यक्ष जिविकोपार्जन कार्यक्रम सन्चालनको व्यवस्था मिलाएको छु । सबै प्रकारका उद्यम एवं सीप विकासका तालिमहरु यसै कार्यक्रम मार्फत सन्चालनको व्यवस्था मिलाइने छ । यस अन्तरगत आगामि

आ.व. २०७८/०७९ मा महिलाहरुलाई बाखाको पाठा वितरण, विपन्न ३५ जना गरिव महिलाहरु ठेला भ्यान वितरण, ढाकाको कोका कार्डियो वितरण, सिलाई मेशिन मर्मत तालिम, कफि बनाउने तालिम, ए.सि.फ्रिज मर्मत तालिम, अति विपन्न दलित परिवारलाई बंगुर पाठा वितरण जस्ता कार्यक्रमहरु सन्चालनको लागि बजेटको व्यवस्था गरेको छु ।

३८. **हिंसा पिडित महिला उद्धार कार्यक्रम** घरेलु तथा हिंसा पिडित महिलाहरुलाई तत्काल उद्धार गर्ने, कानूनी सहायता उपलब्ध गराउने कार्य गरिने छ साथै हिंसा पिडित महिलाहरुलाई सुरक्षित बसोबासको व्यवस्थाको लागि **महिला सुरक्षा आवास केन्द्र दमक** सँग सहकार्य गर्ने व्यवस्था गरि पिडित महिलाहरुलाई सो केन्द्रमा बस्ने व्यवस्था मिलाउन आवश्यक बजेटको व्यवस्था मिलाएको छु ।
३९. समाजमा छिटफूट रुपमा रहेको बालश्रम, बालविवाह, बहुविवाह, दाइजो प्रथा लगायत समाजमा हुने यस्तै अन्य विभिन्न **कुप्रथाहरु न्यूनीकरण** गर्न विद्यालय तहमा आवश्यक कार्यक्रमहरु सन्चालनका लागि बजेटको व्यवस्था मिलाएको छु ।
४०. **सेनिटरी प्याड भेन्डिड मेसिनको व्यवस्था** सामुदायिक विद्यालयहरुमा अध्ययनरत छात्राहरुलाई सहज होस भन्ने उद्देश्यले ११ वटा सामुदायिक विद्यालयहरुलाई सेनिटरी प्याड भेन्डिड मेसिनको खरिद गरि वितरण गर्ने व्यवस्था मिलाएको छु ।
४१. **लैंगिक हिंसा** विरुद्ध हुने १६ दिने अभियान, अन्तर्राष्ट्रिय श्रमिक महिला दिवस जस्ता दिवसिय कार्यक्रम सन्चालनको लागि आवश्यक बजेटको व्यवस्था मिलाएको छु । सो अवसरमा विभिन्न क्षेत्रमा उल्लेखनीय योगदान पुर्याएका महिलाहरुलाई सम्मान गर्ने कार्यक्रमको व्यवस्था मिलाएको छु ।
४२. आठौँ गाउँसभाबाट २०७८ फागुण मसान्त भित्रमा यस गाउँपालिकालाई **बाल मैत्री गाउँपालिका** घोषण गर्ने निर्णय भए अनुसार सबै वडा तहमा अभिमुखिकरण कार्यक्रम सम्पन्न भै सकेको हुँदा सो अवधि सम्म सबै प्रकारका सूचकहरु पूरा गर्नका लागि आवश्यक बजेटको व्यवस्था मिलाएको छु । तोकिएको समयमा सबै भन्दा छिटो बाल मैत्री वडा घोषण गर्ने वडालाई विकास बजेटमा **रु. १० लाख अनुदान** थप गर्ने व्यवस्था मिलाएको छु ।
४३. जोखिम युक्त बालबालिकाहरुको उद्धार, संरक्षण र सहयोगको लागि **बालकोष** स्थापना गरेको छु । बालबालिकाहरुलाई श्रममा लगाउन नपाईने नीति अनुसार बाल श्रम हुन सक्ने स्थलहरुको अनुगमन गरिने **बालश्रम मुक्त गाउँपालिका** बनाउने अभियान सन्चालनको व्यवस्था मिलाएको छु । होटल व्यवसायी संघ/संगठनको सहकार्यमा सबै होटलहरुमा बाल श्रम मुक्त होटल भएको स्टीकर टाँस्ने र

- बालश्रम तथा बाल विवाह न्यूनीकरणको लागि जनचेतनामूलक **सडक नाटक** प्रदर्शन गर्न आवश्यक कार्यक्रम मिलाएको छु ।
४४. गाउँपालिका क्षेत्र भित्र **बाबुआमा विहिन बालबालिकाको तथ्यांक संकलन एवं खोजी** गरि गाउँपालिकाले उनीहरूको अभिभावकत्व ग्रहण गर्ने र पढाईको सम्पूर्ण जिम्मा लिने व्यवस्था मिलाएको छु । यसको लागि आवश्यक बजेट मिलाएको छु ।
४५. बाल सन्जालको व्यवस्था, बाल क्लवहरूमा आबद्ध भाईबैनीहरूलाई नेतृत्व विकास गराउनका लागि नेतृत्व विकास कार्यक्रम सन्चालनको व्यवस्था मिलाएको छु ।
४६. **जेष्ठ नागरिक दिवस सँगै** जेष्ठ नागरिकहरू समाजका अभिभावक र इतिहास हुन उनीहरूको भूमिकालाई सम्मान गर्नका लागि जेष्ठ नागरिक दिवसको अवसरमा **जेष्ठ नागरिक सम्मान कार्यक्रम**लाई निरन्तरता दिएको छु । साथै जेष्ठ नागरिकहरूलाई पालन पोषणमा एवं राम्रो स्याहार सुसार गर्ने उत्कृष्ट छोरा बुहारी, छोरी ज्वाइँको पहिचान गरि सम्मान गर्ने कार्यक्रमको लागि आवश्यक बजेट राखेको छु ।
४७. आदिवासी, जनजाति, दलित पछाडि परेका वर्ग समुदायका युवाहरूलाई जीवन उपयोगी एवं व्यवसायिक तालिमहरू जस्तै एसी, फ्रीज मर्मत वाइरिड, प्लम्बिड, ग्याँस चुलो मर्मत जस्ता सीप विकासका व्यवसायिक तालिमहरू **अध्यक्ष जीविकोपार्जन कार्यक्रम** मार्फत गर्ने व्यवस्था मिलाएको छु ।
४८. आदिवासी जनजाती लक्षित समुदायका व्यक्तिहरूलाई **कम्प्युटर तालिम**को व्यवस्था आदिवासी जानजाती महासंघ मार्फत सन्चालन भै रहेको हुँदा सो लाई निरन्तरता दिएको छु । विभिन्न प्रकारका जातीय भेषभूषा, धर्म संस्कृती चाड पर्व मेला, जात्रा, नाच आदिको संरक्षणको लागि आवश्यक बजेट राखेको छु ।
४९. अति अशक्त र पूर्ण अपाङ्गता भएका **१००** जना व्यक्तिहरूको पहिचान गरि स्थानीय सहकारीमा प्रति व्यक्ति रु.१००० का दरले शेयर खरिद गरिदिने व्यवस्था मिलाएको छु । साथै अपाङ्गता बीमा कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिएको छु ।
५०. **समावेशी विकास कार्यक्रम सन्चालन** लाई निरन्तरता दिएको छु । अपाङ्गता भएका नागरिकको संरक्षण र विकासका लागि राष्ट्रिय अपाङ्ग महासंघ प्रदेश नं. १ सँगको साभेदारीमा समावेशी विकास कार्यक्रम सन्चालनमा निरन्तरता दिएको छु । व्यवसाय गर्न सक्षम अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूलाई उच्चमशीलता

तालिम दिइ तालिम प्राप्त व्यक्तिहरूलाई बीउ पूजी र प्रविधि वितरणको व्यवस्था मिलाउन कार्यक्रम राखेको छु ।

५१. पूर्ण अशक्त, अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूको हेरचाहा लागि परिवारका सदस्यहरूलाई हेरचाह गर्ने सीप सिकाउने व्यवस्था मिलाएको छु । अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूलाई सहायक समाग्री र वडाहरूको बजेट मार्फत हवील चियर उपलब्ध गराउने व्यवस्था मिलाईएको छु । १ वर्ष भित्रमा सबै अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूलाई परिचय पत्र वितरण गर्ने व्यवस्था मिलाइने छ यसको लागि समावेशी विकास कार्यक्रम मार्फत कार्यक्रम व्यवस्था गरेको छु । CBRF हरुको परिचालनमा अपाङ्गता सहायत कक्ष (HELP DESK) सन्चालनको व्यवस्था मिलाउने छु ।

५२. ज्याला मजदुरी गर्न मजदुरहरूलाई आत्मनिर्भर बनाउन र दक्ष डकर्मी उत्पादन गरी भूकम्प प्रतिरोधी घर निर्माणमा सहयोग पुर्याउन डकर्मी तालिम सन्चनलको लागि आवश्यक बजेटको व्यवस्था मिलाएको छु ।

महिला बालबालिका तथा समावेशीकरणमा रु.१,९७,५००००। (एक करोड सन्तानब्बे लाख पचास हजार) विनियोजन गरेको छु र सशर्तमा प्राप्त बजेट रु.३९,००,००० (उनन्चालिस लाख) गरि जम्मा २,३६,५०,००० (दुइ करोड छत्तीस लाख पचास हजार) बजेट कायम भएको छ ।

कृषि क्षेत्र तर्फ :

५३. कृषिको विकास गाउँपालिकाको निकास भन्ने नारा नारालाई साकार पार्न व्यवसाय प्रबर्द्धन कोष बाट सहकारी मार्फत व्याज अनुदानमा कृषि ऋण उपलब्ध गराउने व्यवस्था गरेको छु । यसबाट विशेषबाट फर्केका र स्वदेशमा नै कृषि तथा पशु सेवामा उद्यम गर्न चाहने किसानहरूलाई स्थानीय स्तरमा स्वरोजगार हुन सहयोग पुग्ने विश्वास लिएको छु । यसको लागि व्यवसाय प्रबर्द्धन घुम्ती कोष मा रु. २ करोड बजेट व्यवस्था गरेको छु ।

५४. स्वस्थ जीवनको लागि कमलको अर्गानिक तरकारी नारालाई साकार पार्न अर्गानिक तरकारी खेती प्रणालीलाई जोड दिएको छु । यसको लागि कृषि शाखाबाट बैकल्पिक मल खादका श्रोतहरु वेष्ट डि कम्पोजर, जैविक झोल विषादी, कंचन मल, जैविक यूरिया आदि किसानहरूलाई निशुल्क वितरण गर्ने व्यवस्था मिलाएको छु । साथै उत्पादित तरकारीको प्रमाणिकरण गर्ने व्यवस्थाका लागि आवश्यक बजेट व्यवस्था गरेको छु ।

५५. माटोको अम्लीयपना र क्षारीयपना यकिन गर्नका लागि **डिजिटल माटो परीक्षण मिनिल्याव** बाट किसानहरुलाई निः शुल्क माटो परीक्षणको व्यवस्था मिलाएको छु । कृषि चुन ढुवानीमा कृषकहरुलाई दिइदै आएको ५० प्रतिशत अनुदानलाई यथावत राखेको छु ।
५६. कृषकहरुलाई प्रोत्साहन सिंचाइको विद्युत मिटरमा अनुदान भन्ने उद्देश्यले सुख्खा याम (फागुण, चैत्र, बैशाख र जेष्ठ) का ४ महिनाको अवधिमा कृषकहरुले प्रयोग गरिहेको सिंचाई मोटरको विद्युत शुल्कमा ५० प्रतिशत शुल्क गाउँपालिका वा वडाले भूक्तानी गर्ने व्यवस्था मिलाएको छु । यसबाट किसानहरु कृषि पेशामा थप उत्प्रेरित हुने भै प्रत्यक्ष किसान लाभान्वित हुने अपेक्षा लिएको छु ।
५७. सिंचाई मोटरमा सहयोग कार्यक्रम अन्तरग हालसम्म सिंचाईको पहुँच नभएका, व्यवसायिक रुपमा खेती गर्न चाहने वा गरिरहेका ३ घर परिवार भन्दा माथि र १ विघा भन्दा बढी खेती गरिरहेका गरिव किसानलाई सिंचाई मोटर सेटमा अनुदान उपलब्ध गराउने व्यवस्थाको लागि आवश्यक बजेट राखेको छु । यसबाट सामूहिक खेती गर्ने र सिंचाइको सुविधा नपुगेका क्षेत्रमा सिंचाई उपलब्ध हुने विश्वास लिएको छु ।
५८. किसानहरुलाई कृषि बीमा कार्यक्रम अन्तरगत कृषि बीमा अभिमुखिकरण कार्यक्रम र कृषि बीमा सहयोग वापत किसानले व्यहोर्ने रकम को ।।।
५९. सबै कृषकहरुलाई किसान कार्ड वितरण गरिनेछ । यसबाट सबै किसानहरु पालिकामा सूचिकरण हुने विश्वास लिएको छु पालिकाबाट वितरण हुने कृषि अनुदान वास्तविक कृषकले प्राप्त गर्न यो कार्ड उपयोगी हुने छ । यसबाट किसानका सबै प्रकारका सूचना, तथ्यांक संकलन र वर्गीकरण गर्न सहजता हुने विश्वास लिएको छु । यसको लागि आवश्यक बजेट विनियोजन गरेको छु ।
६०. धान उत्पादन प्रवर्द्धन कार्यक्रम अन्तरगत धानको उत्पादन वृद्धि गर्नका लागि आवश्यक कृषि उत्पादन सामाग्रीहरु (बीउ, जैविक मल, औजार, सिंचाई मोटर, डेमो कार्यक्रम) ५० प्रतिशत अनुदानमा वितरण गर्ने व्यवस्थाका मिलाएको छु ।
६०. बीउ उत्पादन प्रवर्द्धन कार्यक्रम अन्तरगत आलु उत्पादन गर्न चाहने कृषक, कृषक समूह र सहकारी छनौट गरी बीउ उत्पादनमा अनुदान दिने व्यवस्था मिलाईने छ । कम्तीमा ५ कठ्ठा भन्दा माथि व्यवसायिक रुपमा आलु खेती गर्ने कृषक वा समूहलाई प्रत्येक वडामा सामानुपातिक रुपमा आलुको बीउमा ५० प्रतिशत अनुदान दिने व्यवस्था मिलाएको छु ।

६१. **कृषकहरुलाई यान्त्रिकरणमा सहयोग** पुर्याउन सशर्त अनुदानबाट तोकिएका क्षेत्रका किसानहरुलाई कृषि औजार उपकरणमा ५० प्रतिशत अनुदानको व्यवस्था मिलाईनेछ । यसबाट युवा कृषकहरुमा कृषि पेशालाई व्यवसायीकरण तर्फ उन्मुख गर्न सहयोग पुग्ने विश्वास लिइएको छ ।
६२. **मिनि कोल्ड च्याम्बर स्थापना** कृषकहरुले उत्पादन गरेको फसललाई लाई व्यवस्थित भण्डारण गर्न सहयोग पुर्याउने उद्देश्यले प्रदेश सरकारसँगको लागित साभेदारीमा उपयुक्त स्थानमा **मिनि कोल्ड च्याम्बर**को स्थापना गर्ने व्यवस्था मिलाएको छु ।
६३. कृषि बजार पूर्वाधार निर्माण अन्तर्गत १२ महिना उत्पादित कृषि उत्पादनहरु वितरणमा सहयोग पुगोस भन्ने उद्देश्यले कृषि बजार पूर्वाधार निर्माण गरि आवश्यक स्टलहरु तयार गर्ने व्यवस्था मिलाएको छु । यसबाट कमलवासी नागरिकहरुको स्थानीय उत्पादनमा सहज पहुँच हुने विश्वास लिएको छु ।
६४. स्थलगत रुपमा बालीको संरक्षण, अवलोकन, र कृषि सम्बन्धी नयाँ ज्ञान प्रविधि हस्तान्तरण साथै बालीमा आउने विविध समस्याको निराकरण र उत्पादन वृद्धिमा आउने समस्याहरुलाई स्थलगत रुपमा निराकरण गर्न विज्ञको उपस्थितिमा **कृषक पाठशाला सन्चालन** लाई निरन्तरता दिएको छु ।
६५. आयातित तरकारीको विस्थापन गरी स्थानीय अर्गानिक तरकारीलाई प्रवर्द्धन गरी अर्गानिक तरकारीमा आत्मनिर्भर गराउन जैविक खेती तथा एक घर एक करेशावारी प्रवर्द्धन कार्यक्रम प्रवर्द्धन गर्न **अध्यक्ष कृषि पकेट** कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिएको छु । यस कार्यक्रमबाट तरकारीका बीउ बीजनहरुको सेट अनुदानमा उपलब्ध गराउने व्यवस्था मिलाएको छु ।
६६. **पकेट विकास कार्यक्रम** अन्तर्गत चालु आ.व.को धान र मकै पकेट विकास कार्यक्रमलाई निरन्तरता र आगामी आ.व.मा धान बालीको साना व्यवसायिक कृषि उत्पादन केन्द्र(पकेट) विकास कार्यक्रम अन्तर्गत कृषकहरुलाई उत्पादन सामग्री, यान्त्रिकरणसँग सम्बन्धीत सामग्रीहरु र सिंचाई सँग सम्बन्धीत सामग्रीहरु अनुदान उपलब्ध हुने व्यवस्था मिलाएको छु ।
६७. च्याउ खेती गर्ने कृषकहरुलाई मागका आधारमा बीउ र उत्पादन सामग्रीमा ५० प्रतिशत अनुदान उपलब्ध गराउने व्यवस्था मिलाएको छु । साथै विशेष बाली संरक्षण र प्रवर्द्धनका लागि प्याज र खुर्सानी जस्ता नगदे बाली लगाउने गर्ने किसानलाई आवश्यक सहयोगको व्यवस्था मिलाएको छु ।
६८. कृषकहरुले उत्पादनका गरेको कृषि उपज प्रदर्शन गरि उत्पादनको प्रोत्साहन र प्रवर्द्धन गर्न प्रत्येक वर्ष हुने **कृषि मेला प्रदर्शनी सम्बन्धी कार्यक्रम** लाई निरन्तरता दिएको छु ।

६९. किसानहरुको बालीलाई सुरक्षित गरि उत्पादन र उत्पादकत्वमा वृद्धि गर्ने उद्देश्यले बाली नालीमा लाग्ने रोग किरा पहिचान र व्यवस्थापन गर्नका लागि सम्बन्धीत स्थलमा नै **बाली उपचार शिविर (प्लान्ट क्लीनिक)** सन्चालनको लागि आवश्यक बजेट विनियोजन गरको छु । यसबाट बालीमा आउने क्षतीलाई न्यूनीकरण गर्न सहयोग पुग्ने विश्वास लिएको छु ।
७०. हरेक वर्ष वितरण गरिदै आएको साना किसान लक्षित कार्यक्रम अन्तरगत **तरकारीको मिनी किट तथा फेरोमेन ट्रयाप** वितरण कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिएको छु ।
७१. गाउँपालिका क्षेत्र भित्र संचालित एग्रोभेट व्यवसायीहरुलाई सूचिकृत गर्ने व्यवस्था मिलाईनेछ । विषादीको अनाधिकृत प्रयोगलाई न्यूनीकरण गर्नका लागि सबै एग्रोभेट व्यवसायिलाई सो सम्बन्धी अभिमुखीकरण कार्यक्रम गरी विषादीको अनाधिकृत प्रयोगलाई नियन्त्रण गर्न सहयोग पुग्ने विश्वास लिएको छु ।
७२. अर्थतन्त्रको एक खम्बाको रूपमा रहेको सहकारी सन्चालनमा पारदर्शीता र सहकारीको मर्म अनुसार सन्चालन र सहकारी सुशासनमा जोड दिनका लागि सहकारीहरुको सहभागीतामा अन्तरक्रियात्मक अभिमुखीकरण कार्यक्रम सन्चालनको व्यवस्था मिलाएको छु । सहकारी हरुको नियमित अनुगमन र साभेदारीका कार्यक्रमहरु सन्चालनको लागि आवश्यक व्यवस्था मिलाएको छु । एक सहकारी एक उत्पादन कार्यक्रम अन्तरगत सहकारीलाई प्रेरित गरिने छ, कृषि र पशु विकासका कार्यक्रमहरु सन्चालन गर्ने सहकारीलाई निः शुल्क प्राविधिक सेवाको व्यवस्था मिलाएको छु ।
- कृषि तर्फ जम्मा १,७७,००,०००। बजेट विनियोजन गरको छु । सशर्त तर्फ प्राप्त रु. १,३९,०००००। (एक करोड उननचालिस लाख) गरि जम्मा ३,१६,००,०००। (तिन करोड सोह्र लाख) बजेट कायम भएको छ ।

पशु सेवा तर्फ

७३. आ.व. २०७७/०७८ मा स्वीकृत भएका निवेदनहरुलाई आधार मानि व्यवसाय प्रवर्द्धन घुम्ती कोषमा रहेको रकमबाट युवाहरुलाई सहकारी मार्फत **ब्याज अनुदानमा** रकम दिने व्यवस्था मिलाइएको छ । यसबाट युवाहरुलाई पशुपालन तर्फ आकर्षित भै स्थानीय स्तरमा नै रोजगारी श्रृजनामा सहयोग पुग्ने विश्वास राखेको छु ।
७४. पशु धनको संरक्षण गर्न र किसानले ढुक्कसँग पशु व्यवसाय सन्चालन गर्न सक्नु भन्ने उद्देश्यले ५० प्रतिशत अनुदानमा **१ घर १ पुश विमा कार्यक्रम** सन्चालनको व्यवस्था मिलाएको छु । यसबाट पशु

वीमामा किसानहरु आकर्षित भै **सुरक्षित रुपमा पशु व्यवसाय** सन्चालन गर्न सहजता मिल्ने विश्वास लिएको छु ।

७५. दुग्ध उत्पादक किसानहरुलाई प्रबर्द्धन गर्न र स्थानीय स्तरमा उत्पादित दुधलाई चिस्यान र भण्डारणमा सहजता ल्याउन सहयोग पुर्याउने उद्देश्यले सहकारीहरुलाई **५० प्रतिशत अनुदानमा २ वटा चिलिङ भ्याट** उपलब्ध गराउनका लागि आवश्यक बजेटको व्यवस्था गरेको छु ।
७६. पशु चौपायाहरुमा लाग्ने सबै प्रकारका रोगहरुलाई स्थलगत रुपमा नै पहिचान र निदान गर्नका लागि **पशु स्वास्थ्य शिविर सन्चालनको** लागि आवश्यक बजेटको व्यवस्था मिलाएको छु । पशुपंक्षी हरुमा लाग्ने विभिन्न किसिमका खोप कार्यक्रम एवं रेविज खोप निःशुल्क रुपमा लगाउने कार्यक्रमका लागि आवश्यक बजेटको व्यवस्था मिलाएको छु ।
७७. सडकमा रहेका सामुदायिक कुकरहरुलाई नियन्त्रण गर्नका लागि कुकुरहरुको सामुहिक बन्ध्याकरण शिविर र रेविज खोप लगाउने कार्यक्रम सन्चालनको व्यवस्था मिलाएको छ । यसबाट छाडा कुकुरहरु र संख्या नियन्त्रणमा समेत सहयोग पुग्ने विश्वास लिएको छु ।
७८. **दाना उद्योग घुक्ती कोष कार्यविधी २०७८** अन्तरगत दाना उद्योगमा लगानी गर्न चाहने इच्छुक सहकारीहरुलाई उद्योग स्थापना र सन्चालनमा **१० लाख व्याज अनुदान स्वरुप प्रदालन** गरिने छ । यसबाट स्थानीय स्तरमा **दानामा आत्मनिर्भर** बनाउन सहयोग पुग्ने विश्वास लिएको छु ।
७९. साभेदारीमा वंगुरका पाठाहरु वितरण गर्ने कार्यक्रम सन्चालनने व्यवस्था मिलाएको छु । साथै वंगुर पकेट क्षेत्रमा **Flow up** कार्यक्रम अन्तरगत वंगुर पालक कृषकहरुलाई **Teeth Cutter, Pig Holder** जस्ता उपकरणहरु साभेदारीमा खरिद गरि वितरण गर्ने व्यवस्था मिलाएको छु ।
८०. पशुहरुमा सन्चालन गरिदै आएको **कृत्रिम गर्भधान सेवा** सम्न्धी कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिएको छु । यो सेवा सन्चालनको लागि आवश्यक पर्ने माइनर **उपकरण तथा तरल नाइट्रोजन** खरिदको लागि आवश्यक बजेट विनियोजन गरेको छु ।
८१. मासुमा आत्मनिर्भर बनाउँदै पशु पालक किसानहरुलाई व्यवसायीक बनाउन उन्नत जातका **बाखाका पाठापाठी वितरण** गर्ने व्यवस्था मिलाएको छु । मासु पसल सन्चालन गरिरहेका प्रत्येक वडाका व्यवसायीलाई मासु पसल सुधार वापत आवश्यक सहयोग गर्नका लागि आवश्यक बजेटको व्यवस्था मिलाएको छु ।

८२. माछामा व्यवसाय गरि रहेका कृषकलाई माछा पालनमा सहयोग गर्न **माछाका भुरा** वितरण गर्ने कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिएको छु ।

समष्टि पशु विकास कार्यक्रम अन्तरगत व्यवसाय प्रवर्द्धन कोष समेत गरि रु.२,४१,६०,००० (दुई करोड एकचालिस लाख साठी हजार) विनियोजन गरेको छु ।

पर्यटन:

८३. संघीय सरकारबाट प्राप्त हुने बजेट र गाउँपालिकाको लागत साभेदारीमा साधुहोली क्षेत्रको पर्यटन पूर्वाधारको लागि ठेक्का प्रकृया अगाडि बढी सकेको हुँदा सो अयोजना तोकिएको समयमा सम्पन्न गरिने छ । **साधुहोली पर्यटन पूर्वाधार विकास**को लागि गाउँपालिकाबाट व्यहोर्ने लागत साभेदारीको लागि आवश्यक बजेटको व्यवस्था मिलाएको छु ।

८४. **कमल पोखरीको दीर्घकालिन विकासका लागि** स्वीकृत डिपिआर बमोजिम संघीय सरकारबाट प्राप्त सशर्त बजेटबाट आगामि आ.व. २०७८/०७९ कमल पोखरीको निर्माण कार्य गर्ने व्यवस्था मिलाएको छु ।

८५. गाउँपालिकाका ७ वटै वडाहरुमा स्थापित **मठ, मन्दिर, गुम्बा,चर्च, मस्जिद, महाराजथान, ग्रामथान** लगायत धार्मिक तथा सांस्कृतिक आस्थाका धरोहरहरुको संरक्षण, सम्वर्द्धन र सञ्चालनमा आवश्यक सहयोग गर्ने व्यवस्था मिलाएको छु ।

पर्यटन विकासका लागि गाउँपालिकाबाट १,५०,००,००० (एक करोड पचास लाख) बजेट विनियोजन गरेको छु । सशर्त बाट प्राप्त हुने ३०,००,००० (तिस लाख) गरि जम्मा रु.१८०,००,००० (एक करोड अस्सी लाख) बजेट कायम हुन जाने छ ।

प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रम

८६. प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रमको प्रभावकारिता अभिवृद्धि गर्न रोजगार सेवा केन्द्रको सुदृढिकरणको व्यवस्था मिलाएको छु । सशर्त बजेटको परिधि भित्र रहि नेपाल सरकारले तोकेको न्यूनतम १०० दिन सम्मको रोजगारी उपलब्ध गराउन श्रमिकहरुको परिचालनको व्यवस्था मिलाउने व्यवस्था मिलाएको छु । प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रम सन्चालनको लागि आवश्यक पर्ने औजार खरिदको लागि आवश्यक बजेटको व्यवस्था मिलाएको छु ।

प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रम अन्तरगत औजारहरु खरिद गर्नका लागि रु. ७,००,०००। (सात लाख) बजेट विनियोजन गरेको छु । सशर्त अनुदानबाट प्राप्त हुने बजेट रु. ७६,६४,०००। (छयत्तर लाख चौसठ्ठी हजार) गरि जम्मा बजेट रु.८३,६४,०००। (त्रियासी लाख चौसठ्ठी हजार) कायम हुन जाने छ ।

लघु उद्यम विकास कार्यक्रम

८७. सशर्त बजेटको परिधि भित्र लघु उद्यम विकास कार्यक्रम सन्चालन हुन बाँकी रहेका वडाहरुमा कार्यक्रम सन्चालनको व्यवस्था मिलाएको छु । आगामि आ.व.२०७८/०७९ मा थप ८० जना नयाँ उद्यमी श्रृजना गर्ने व्यवस्था मिलाएको छु । साथै उद्यमी स्तरोन्नतीको समेत कार्यक्रम सन्चालनको व्यवस्था मिलाएको छु ।

लघु उद्यम विकास तर्फ सशर्त अनुदान माफत २

सडक, पुल, कल्भर्ट तथा भोलुङ्गे पुल

८८. समपुरकक अनुदानबाट सन्चालित बहुवर्षिय सडक कालोपत्रेका ठूला आयोजनाहरु मध्ये चुलाचुली मोड डाँफे कृषि सडक र नमूना मार्ग सडक कालोपत्रे सम्पन्न भै सकेको हुँदा बाँकी रहेको भट्टराई चोक नौसिटे सरस्वती मा.वि. हुदै बाह्रघरे सडक लाई तोकिएको समयमा कार्य सम्पन्न गर्ने व्यवस्था मिलाएको छु । डिपिआर बन्न बाँकी सडकहरुको डिपिआर तयार गर्ने व्यवस्था मिलाएको छु ।

८९. आगामि आ.व.०७८/०७९ मा देहायका सडकहरु कालोपत्रे गर्नका लागि ठेक्का बन्दोबस्त हुने गरि बजेट विनियोजन गरेको छु यसबाट करिव ११.५१ किलोमिटर सडक कालो पत्रे हुने विश्वास लिएको छु । उल्लेखित सडकहरुलाई भाद्र मसान्त भित्र ठेक्का लाग्ने व्यवस्था मिलाएको छु । साथै आवश्यकताका आधारमा सडकहरुलाई बहुवर्षिक आयोजनाको रुपमा ठेक्का व्यवस्था गर्ने तयारी गरेको छु । सडक कालोपत्रे गर्ने कार्यका लागि ५ करोड

- केर्खा बजार कालोपत्रे
- साम्राको मिल हुँदै केम्पा जोड्ने सडक कालोपत्रे (निरन्तरता)
- सुनहरा - बाँसबारी सडक कालोपत्रे
- दहि चौक - जीवन चौक सडक कालोपत्रे
- ज्योती चौक सडक कालोपत्रे

- एकता चौक सडक कालोपत्रे
- हिमाली मार्ग सडक कालोपत्रे
- वसन्त चौक देखि त्रिवेणी चौक कालोपत्रे
- गेउरीया देखि चारआली सडक कालोपत्रे
- खगेन्द्र बाराकोटीको घर पूर्व गीता विष्टको घरसम्म सडक कालोपत्रे
- भीम राईको घर छेउको बाँकी सडक कालोपत्रे
- वन्दरल्याढ बोर्डिङ्ग उत्तर तेर्सो बाटो कालोपत्रे

९०. सबै वडा कार्यालयको आफ्नै प्रशासनिक भवन निर्माण गर्ने नीति अनुसार अब निर्माण सम्पन्न हुन बाँकी १, २, ३ र ४ नं. का वडा भवन आगामि आ.व.२०७८/०७९ मा निर्माण सपन्न गर्ने गरि बजेटको व्यवस्था मिलाएको छु । वडा भवन निर्माण गर्दा भूकम्प प्रतिरोधी र अपाङ्ग मैत्री बनाउने व्यवस्था मिलाएको छु ।

९१. आगामि आ.व.२०७८/०७९ मा देहायका सामुदायिक भवन निर्माणका लागि आवश्यक बजेटको मिलाएको व्यवस्था मिलाएको छु ।

- गौरी शंकर शिवालय सामुदायिक भवन
- पशुपती सामुदायिक भवन
- सिदार्थ सामुदायिक भवन
- जलेश्वर सामुदायिक भवन
- अंबिष्णु पाञ्चायनमन्दिर क्याम्पा सामुदायिक भवन निर्माण वडा नं. २
- पाराखोपी सामुदायिक भवन जिर्णोद्धार वडा नं. १
- सिंहदेवी देवालय सामुदायिक भवन निर्माण वडा नं. ४
- शिवालय सामुदायिक भवन निर्माण टोल नं. २ वडा नं. ५
- राधाकृष्ण मन्दिर अधुरो सामुदायिक भवन टोल नं. ५ वडा नं. ५
- चन्द्रेस्वर सामुदायिक भवन जिवन चौक वडा नं. ६
- पञ्चकन्या माङ्गहिम सेवा भवन वडा नं. ६

९२. आगामि आ.व. आ.व.२०७८/०७९ मा देहायका पुलहरु निर्माण सम्पन्न गर्नका लागि आवश्यक बजेटको व्यवस्था मिलाएको छु ।

- ह्याङ्ग्री खोला पुल निर्माण वडा नं. ३ (गोसखान)
- केम्पा चोक उत्तर बाटोमा कल्भर्ट निर्माण

९३. भोलुङ्गे पुल तर्फ वडा नं. ६ खयरवारी देखि दमक बालुवाटार जोड्ने भोलुङ्गे पुल निर्माण सम्पन्न हुने व्यवस्था मिलाएको छु । भने प्रदेश सरकारबाट विनियोजित बजेटबाट वडा नं. ५ चाँजु खोला माथि सिम्ले जोड्ने भो.पु. निर्माण कार्यको थालनिको लागि समन्वय र सहजीकरणको व्यवस्था गर्ने छु ।

९४. वडामा विनियोजित सिलिड बजेटबाट देहाय अनुसार पूर्वाधारका कार्यक्रमहरु सम्पन्न गर्नका लागि बजेटको व्यवस्था मिलाएको छु । उल्लेखित बजेटबाट सडक स्तरोन्नती तर्फ ११८४० मिटर र सडक ग्राभेल तर्फ २०७४५ मिटर र २३७१ मिटर ड्रेन निर्माण हुने लक्ष्य राखेको छु ।

- सडक स्तरोन्नती २८ सडक
- सडक ग्राभेल तथा मर्मत सम्भार ६२ वटा सडक
- कल्भर्ट निर्माण तर्फ ११ कल्भर्ट
- सडक ड्रेन तर्फ ९ वटा ड्रेन र प्लम वाल निर्माण
- मठ, मन्दिर, शिवालय, देवालय, ग्रामथान, महाराज थान मर्मत तथा व्यवस्थापन तथा संरक्षण २७ वटा
- २ वटा क्लव निर्माण सहयोग,
- २ वटा क्वलमा पुस्तकालय निर्माण

९५. वडा नं. २ को सिलिड बजेटबाट कमल खोलाको केम्पा क्षेत्रमा आर्यघाट निर्माणको लागि बजेट विनियोजन गरेको छु । यसमा नपुग हुने रकम अन्य विभिन्न निकायसँग समन्वय गरी तोकिएको समयमा पुरा गर्ने लक्ष्य लिएको छु ।

समष्टि पूर्वाधार विकासका लागि १७,३७,१८०००। (सत्र करोड सैंतिस लाख अठार हजार) विनियोजन गरेको छु । सशर्त तर्फ बाट प्राप्त हुने ३,८२,००,०००। (तिन करोड बयासी लाख) समेत गरि जम्मा २१,१९,१८,०००। (एक्काई करोड उन्नाइस लाख अठार हजार) बजेट कायम भएको छ ।

वस्ती विकास तथा सहरी योजना

१६. गाउँपालिकाको भूउपयोग योजना बनाउनको लागि आवश्यक बजेटको व्यवस्था मिलाएको छु । यसबाट गाउँपालिका क्षेत्र भित्रको भू उपयोग सम्बन्धी सबै प्रकारका समस्याहरु समाधान गर्न सहयोग पुग्ने विश्वास लिएको छु । सेन्सेटिभ ल्याण्ड युज प्लान निर्माणको लागि व्यवस्था मिलाएको छु ।
१७. भूमि सम्बन्धी समस्या समाधान आयोग मार्फत भूमिहिन दलित, भूमिहिन सुकुम्बासी, अव्यवस्थित बसोवासीलाई जग्गाको पूर्जा वितरणको लागि आवश्यक व्यवस्था मिलाएको छु । यसमा चाहिने आवश्यक बजेट व्यवस्था गरेको छु ।
१८. सशर्त अनुदान मार्फत प्राप्त हुने सुरक्षित नागरिक आवास कार्यक्रमलाई विपन्न नागरिकहरुले प्राप्त हुने व्यवस्था मिलाइने छ । यसबाट अति विपन्न परिवारको फुसका छाना घटाउने अभियान सन्चालन गरिने छ ।
१९. अति विपन्न गरिव एवं सुकुम्बासी १० घर परिवार छनौट गरि एकिकृत नमूना वस्ती निर्माण कार्यको थालनी गरिने छ । यसको लागि आवश्यक बजेटको व्यवस्था मिलाएको छु ।
१००. गाउँपालिकाको घर नम्बरिड गर्ने कार्य अन्तरगत सबै घरहरुलाई नम्बर दिने व्यवस्था सुरु गरिनेछ, नम्बर प्लेट जडान गर्नको लागि आवश्यक बजेट विनियोजन गरेको छु ।
- १०१ टोल विकास संस्थाहरुलाई क्रियाशिल गरि विकासका हरेक गतिविधिमा संलग्न गराइने छ । टोल विकास संस्थाहरु सन्चालनको लागि दिईदै आएको अनुदानलाई निरन्तरता दिइएको छ ।

संस्थागत विकास तथा सुशासन

१०२. सेवा करारमा कार्यरत कर्मचारीहरुको मनोबल उच्च राख्न ०७८ श्रावण १ गते देखि सम्भौता हुने कर्मचारीहरुलाई पारिश्रमिकमा समान रुपमा मासिक रु. १००० वृद्धि गरेको छु यसको लागि आवश्यक बजेट व्यवस्था गरेको छु ।
१०३. गाउँपालिका कार्यालय र अन्तरगत वडामा कार्यरत सबै राष्ट्र सेवक कर्मचारीहरुलाई देशको महत्वपूर्ण स्थानमा आन्तरिक पर्यटन प्रबर्द्धन गर्न लागि १० दिनको आन्तरिक पर्यटन काजको व्यवस्था गरेको छु सो को बजेट समेत व्यवस्था गरेको छु ।
१०४. आन्तरिक कार्य सन्चालन निर्देशिका २०७८ को पूर्ण पालना गर्ने व्यवस्था मिलाइने छ । सबै प्रकारका तालिम एवं अन्य कार्यक्रम हरु खर्च गर्दा सो कार्यविधी र खरिद नियमावलीको पूर्ण पालनाको

व्यवस्था मिलाइने छ । सबै कर्मचारीहरूलाई अतिरिक्त समयमा काम गरे बापत कार्य सन्चालन निर्देशिकाको परिधिभित्र रहि **अतिरिक्त भत्ता** को व्यवस्था मिलाएको छ ।

१०५. गाउँपालिकाको सबै सफ्टवेयरहरूलाई एकिकृत गरि एउटै सफ्टवेयर प्रणालीमा सन्चालन गर्नका लागि **एकिकृत सफ्टवेयर** खरिदको लागि आवश्यक बजेट व्यवस्था गरेको छ । यसबाट कार्य सम्पादन प्रविधि मैत्रि भै सेवा प्रवाह छिटो छरितो र गुणस्तरीय हुने विश्वास लिएको छ ।
१०६. तोकिएको कार्य सम्पादन नगर्ने कर्मचारीलाई दण्डित गर्ने र राम्रो कार्य सम्पादन गर्ने कर्मचारीलाई पुरस्कार र सम्मान गर्ने व्यवस्था मिलाएको छ । प्रत्येक वर्ष १ जना **उत्कृष्ट कर्मचारी पुरस्कार** र ४ जना लाई **कर्मचारी पुरस्कार** गर्ने व्यवस्था मिलाएको छ । उत्कृष्ट हुने कर्मचारीलाई सम्मान पत्र सहित नगर रु. २० (दस हजार) र कर्मचारी पुरस्कार तर्फ सम्मान पत्र सहित रु. १०००० (दश हजार) दिने संस्थागत व्यवस्था मिलाएको छ ।
१०७. सबै वडा कार्यालयहरूमा सि.सि. क्यामरा जडानको लागि बजेट व्यवस्था गरेको छ । यसबाट कार्यालयको सुरक्षामा सहयोग पुग्ने विश्वास राखेको छ ।
१०८. स्थानीय सरकारको रूपमा निर्वाचित प्रथम जनप्रतिनिधी हरु भएको हुँदा सबै जनप्रतिनिधीहरूको डिजिटल प्रोफायल निर्माणको लागि आवश्यक बजेटको व्यवस्था मिलाएको छ ।
१०९. महालेखा परीक्षकको कार्यालयबाट भएको आर्थिक वर्ष २०७६/०७७ तर्फको लेखा परीक्षण प्रतिवेदनले औल्याइएको बेरुजुहरूलाई यकिन गरि तोकिएको समयमा बेरुजु फछ्यौटको व्यवस्था मिलाइने छ । वित्तीय सुशासन र पारदर्शीता कायम हुने गरि मात्र खर्च गर्ने व्यवस्थालाई कडाईका साथ पालना गरिने छ ।
११०. **आन्तरिक आय श्रोतको वृद्धि स्थानीय तहको समृद्धि** भएकोले आन्तरिक कर प्रशासनलाई चुस्त दुरुस्त र पारदर्शी बनाइने छ । प्रविधिको उपयोग गरि जुनसुकै स्थानबाट समेत अनलाईन कर तिर्ने व्यवस्था अपनाउन गृहकार्य गरिने छ । साथै Connect IPS जस्ता Digital Payment Platform को उपयोगरी विद्युतीय भुक्तानीको व्यवस्था मिलाइने छ ।
१११. घरवहाल कर प्रभावकारी रूपमा संकलन हुन नसकेको हुँदा घर वहाल कर संकलन कार्यविधि अनुसार स्व घोषणाको माध्यमबाट कर दाखिला गर्न आह्वान गरिनेछ । साथै घर वहाल कर संकलनको लागि स्थलगत रूपमा टोली खटाइने छ । सम्बन्धित घरधनीहरूबाट नियमानुसार व्यक्तिगत तर्फ ५ प्रतिशत र संस्थागत तर्फ १० प्रतिशत घरवहाल कर दाखिला गर्ने व्यवस्था गरिनेछ ।

११२. गाउँपालिका क्षेत्रमा रहेका व्यवसायहरूलाई दर्ता, नविकरण, वर्गीकरण, खारेजी दण्ड जरिवानालाई कानूनद्वारा नै एकरूपता ल्याउने गरि **व्यवसाय कर सम्बन्धी कार्यविधि २०७७** स्वीकृत भै सकेकोले सोहि कार्यविधिको आधारमा व्यवसाय कर असुली र व्यवस्थापन गर्ने व्यवस्था मिलाइनेछ । व्यवसाय गर्ने सबै व्यवसायीहरूलाई अनिवार्य रूपमा दर्ता र समयमै नविकरण गर्न सूचना प्रवाह गरिनेछ । आवश्यकता अनुसार करदाता शिक्षा, बजार अनुगमन जस्ता कार्यलाई उद्योग वाणिज्य संघ, बजार व्यवस्थापन समिति र टोल विकास समितिहरूको सहकार्यमा अगाडि बढाईने छ ।
११३. सुशासन र सूचनाको हकलाई प्रत्याभूत गर्दै गाउँपालिका मार्फत् सञ्चालन गरिने ३ लाख भन्दा माथिका हरेक आयोजनाको कार्य विवरण खुल्ने गरि आयोजना सूचना पाटी आयोजना स्थलमा राख्ने कार्यलाई अनिवार्य बनाइनेछ । आयोजना सूचना पाटी नराख्ने उपभोक्ता समिति र निर्माण व्यवसायिको भुक्तानी रोक्का गरिनेछ ।
११४. उपभोक्ता समितिलाई पेशकी दिने कार्य पूर्ण रूपमा बन्देज गरिएकोले सो लाई निरन्तरता दिइनेछ । सेवा प्रवाहमा कर्मचारीलाई कुनै पनि प्रकारको वहाना वा मोलाहिजा गर्न दिइने छैन नागरिकहरूले तिरेको करलाई उच्च सम्मान गर्दै भ्रष्टाचारमा शुन्य शहनशीलता अपनाईनेछ ।
११५. सुशासन कायम गर्ने परिधिभित्र रहेका विभिन्न विषयगत समितिलाई सक्रिय, नियमित र चलायमान बनाउँदै समितिको प्रतिवेदन तथा सुझावका आधारमा अगाडि बढ्ने नीति गाउँपालिकाले अवलम्बन गर्ने छ । सूचनाको हक सम्बन्धी कानूनले प्रत्याभूत गरेका विषयहरूलाई गाउँपालिकाले सार्वजनिक गर्ने व्यवस्था मिलाइनेछ ।
११६. गाउँपालिकाको सबै प्रकारका गतिविधीहरू समेटेर चौमासिक रूपमा प्रकाशन हुँदै आएको **कमल बुलेटिन** लाई निरन्तर सञ्चालन गरिनेछ । यसबाट टोल वस्ती स्तरमा समेत गाउँपालिकाको कार्य प्रकृया, गतिविधी, विकासको अवस्था जस्ता विषयमा सूचना प्रवाह हुने विश्वास लिइएको छ ।
११७. गाउँपालिकामा **सूचना केन्द्र**को स्थापना गरिने छ । उक्त केन्द्रमा पालिका भित्रका र स्थानीय तहसँग सम्बन्धीत सबै प्रकारका सूचनाहरू उपलब्ध हुने गरि सूचना बैंकको व्यवस्था मिलाईनेछ । वडा स्तर र टोल विकास समितिहरूमा समेत विभिन्न सूचनाहरू वडा कार्यालय मार्फत पुग्ने व्यवस्था मिलाइनेछ ।
११८. सन्चार माध्यमको विकासका लागि आवश्यकताका आधारमा सहयोग गरिनेछ । **नागरिकसँग जनप्रतिनिधी** नामक रेडियो कार्यक्रम सञ्चालन गरिने छ । जनप्रतिनिधी वहाल भएको ५ वर्ष व्यतित हुन लागेको सन्दर्भमा ५ वर्षे अवधिको समीक्षा गरि डकुमेन्ट्री तयार गरिनेछ ।

सभाध्यक्ष ज्यू

उल्लेखित सोच, लक्ष्य, उद्देश्य, प्राथमिकता र क्षेत्रगत नीतिहरु तथा कार्यक्रमहरु पूरा गर्नका लागि अब म आर्थिक वर्ष २०७८/२०७९ को बजेट (आय-व्यय) विवरण प्रस्तुत गर्ने अनुमति चाहन्छु ।

कूल आय तर्फ रु. ७१,५९,९३,०००।०० (एकहत्तर करोड उन्साठी लाख त्रियानब्बे हजार मात्र)

कूल व्यय तर्फ रु. ७१,५९,९३,०००।०० (एकहत्तर करोड उन्साठी लाख त्रियानब्बे हजार मात्र)

व्यय मध्ये चालु तथा प्रशासनिक खर्च वडा कार्यालय प्रशासनिक खर्च र विषयगत शाखाहरुको खर्च र पुँजीगत खर्चहरु शिर्षकगत रुपमा देहाय अनुसार प्रस्ताव गरेको छु ।

१. चालु तथा प्रशासनिक खर्च तर्फ

गाउँपालिका : १४,६९,९५,०००।- (चौध करोड एकसठी लाख पन्चानब्बे हजार)

शसर्त चालु : २१,९२,००,०००।-(एक्काईस करोड बयानब्बे लाख)

जम्मा ३६,५३,९५,०००।-(छत्तीस करोड त्रिपन्न लाख पन्चानब्बे हजार)

२. पुँजीगत खर्च तर्फ

३५,०५,९८,०००।-(पैतिस करोड पाँच लाख अन्ठानब्बे हजार)

जम्मा रु. ७१,५९,९३,०००।-(एकहत्तर करोड उन्साठी लाख त्रियानब्बे हजार)

विषयगत क्षेत्र तर्फ

(क) आर्थिक विकास तर्फ रु.७,८९,१०,०००।-(सात करोड उनानब्बे लाख दश हजार)

(ख) सामाजिक विकास तर्फ रु.३२,२०,१५,०००।-(बत्तीस करोड विस लाख पन्ध्र हजार)

(ग) पूर्वाधार विकास तर्फ रु. २१,४७,१८,०००।-(एक्काई करोड सरचालिस लाख अठार हजार)

(घ) वातावरण तथा विपद व्यवस्थापन तर्फ रु.९९,५०,०००।- (एकानब्बे लाख पचास हजार)

(ङ) संस्थागत, सुशासन तथा अन्तरसम्बन्धित रु ९,१२,००,०००।-(नौ करोड बाह्र लाख)

जम्मा रु. ७१,५९,९३,०००।-(एकहत्तर करोड उन्साठी लाख त्रियानब्बे हजार)

सभाध्यक्ष ज्यू

प्रस्तुत गरिएको आय व्यय विवरण भएको बजेट कार्यान्वयनका लागि कमल गाउँपालिकाको अर्थ सम्बन्धी प्रस्तावलाई कार्यान्वयन गर्न बनेको आर्थिक विधेयक २०७८ र स्थानीय सञ्चित कोषमा आय तथा खर्च गर्नका लागि बनेको कमल गाउँपालिकाको विनियोजन विधेयक २०७८ र सो सँग सम्बन्धित विभिन्न अनुसूचिहरु समेत स्वीकृतीको लागि यस गरिमामय सभामा समक्ष पेश गरेको छु ।

अन्त्यमा प्रस्तुत नीति कार्यक्रम तथा बजेट तर्जुमा गर्दा मार्गदर्शन प्रदान गर्नु हुने गाउँपालिका अध्यक्ष ज्यू, विभिन्न विषयगत समितिका संयोजक ज्यूहरु, कार्यपालिकाका सम्पूर्ण सदस्य ज्यूहरु, राजश्व परामर्श समितिका सदस्य ज्यूहरु, राजनैतिक दलका सम्पूर्ण पदाधिकारी ज्यूहरु, सहकारी अभियान्ता ज्यूहरु, नीजि क्षेत्रसँग सम्बन्धित सम्पूर्ण व्यक्तित्वहरु, सन्चार जगत, प्रमुख प्रशासकिय अधिकृत शाखा प्रमुखहरु लगायत सम्पूर्ण कर्मचारी साथीहरु साथै आ आफ्नो ठाउँबाट आवश्यक सहयोग गर्नु हुने अन्य कमलवासी दाजुभाई तथा दिदी बैनीहरु सबै प्रति आभार प्रकट गर्दछु । धन्यावाद ॥

बेनु शिवाकोटी

उपाध्यक्ष एवं बजेट तथा कार्यक्रम तर्जुमा समिति संयोजक
मिति २०७८/०३/१० गते